

EXAMINATIONS AND ASSESSMENT CHIEF DIRECTORATE

Home of Examinations and Assessment, Zone 6, Zwelitsha, 5600

REPUBLIC OF SOUTH AFRICA, Website: www.ecdoe.gov.za

2019 NSC CHIEF MARKER'S REPORT

SUBJECT:	AFRIKAANS HOME LANGUAGE
PAPER:	3
DURATION OF PAPER:	2½ HOURS
DATES OF MARKING:	01 – 14 DECEMBER 2019

SECTION 1: (General overview of Learner Performance in the question paper as a whole)

Die kandidate het oor die algemeen gemiddeld gevaar. Die vraestel was binne die ervaringswêreld van die kandidate en daar was 'n wye verskeidenheid onderwerpe om van te kies. Die aantal kandidate wat baie goed tot uitsonderlik gevaar het, is hierdie jaar ook meer as die vorige jaar. Daar was egter meer kandidate wat 0 – 29% behaal het as in die vorige jaar. Dit is kommerwekkend aangesien die vraestel billik en leerdervriendelik was. Die kandidate wat nie geslaag het nie, het merendeels nie die tweede transaksionele teks beantwoord nie en daar was selfs kandidate wat geen transaksionele tekste beantwoord het nie. Die kandidate het hierdie jaar meer oor die visuele tekste geskryf as vorige jare. Hierdie tendens kan toegeskryf word aan die feit dat die visuele tekste meer by die ervaringswêreld van die kandidate aangesluit het. In afdeling A was die gewildste onderwerpe 1.1 en 1.2. Vraag 1.3 is die minste beantwoord in dié afdeling. Die kandidate wat 1.5 gekies het, het gesukkel om die opdrag uit te voer. Hulle het in sirkels geskryf en verval in herhaling. Daar was egter ook kandidate wat uitsonderlike skryfwerk oor hierdie onderwerp gelewer het. Min kandidate het vraag 1.3. beantwoord. Sommige kandidate wat hierdie vraag beantwoord het, het nie geweet wat die woord **bate** beteken nie. Dit is verblydend om te sien dat baie kandidate wat die visuele tekste gekies het, dit ook figuurlik interpreteer. Dit blyk asof onderwysers leerders goed onderrig het in dié verband. Daar was egter kandidate wat baie vaag oor die prikkel geskryf het en dit nie deurtrek na die titel van die opstel nie. Kandidate moet waak daarteen om gebeure in grafiese detail te beskryf – vermy onderwerpe wat aanstoot kan gee en bly weg van sentimentele mooiskrywery.

Die verskillende formate in Afdeling B bly 'n kwelpunt. Dit blyk asof sommige onderwysers nie die formate weer in graad 12 hersien nie. Ons wil 'n beroep op onderwysers doen om tyd te maak om in graad 12 alle transaksionele tekste se formaat

onderwerp in afdeling B was vraag 2.1 (informele brief). Daar was kandidate wat onderwerpe gekies het waar hulle duidelik nie die formaat of vereistes van die teks geken het nie.

SECTION 2:

Comment on candidates' performance in individual questions

(It is expected that a comment will be provided for each question on a separate sheet).

QUESTION 1
(a) General comment on the performance of learners in the specific question. Was the question well answered or poorly answered?
AFDELING A : OPSTEL
VRAAG 1
<p>1.1 Die vreemdeling op die dorp</p> <p>Kandidate behaal goeie punte aangesien die onderwerp nie sommer misgetas word nie. Onderwysers moet kandidate onderrig om te kyk watter woorde in die enkelvoud is. Hier moes oor die vreemdeling (nie vreemdelinge nie) geskryf word. Sommige kandidate het hierdie onderwerp, beide letterlik en figuurlik, briljant hanteer.</p>
<p>1.2 Totsiens, matriek! Dagsê, lewe!</p> <p>Hierdie onderwerp was loshande die gewildste onderwerp. Die rede is waarskynlik omdat hierdie onderwerp in die onmiddellike ervaringswêreld van die kandidate is. Daar is van die kandidate verwag om albei aspekte aan te spreek, maar baie kandidate het slegs gefokus op een aspek. Sommige kandidate het breedvoerig uitgewy oor hulle hele skoolloopbaan en slegs in die laaste twee paragrawe uitgekóm by die onderwerp. Onderwysers moet asseblief leerlinge onderrig om die onderwerp te ontleed voordat die skryfstuk aangepak word.</p>
<p>1.3. Suid – Afrika se grootste bate is die wonderlike mense wat hier woon</p> <p>Min kandidate skryf hieroor. Dit blyk uit die aanbiedings dat sommige kandidate nie weet wat die woord bate beteken nie. Sommige kandidate skryf oor Suid – Afrika en nie oor die mense nie. Ons moedig onderwysers weer eens aan om die ontleding van vrae te oefen. Leerlinge wat argumenterende opstelle oor hierdie onderwerp geskryf het, motiveer nie hulle standpunt nie. Hulle verval in sirkelredenasies sonder enige gevolgtrekking. Indien statistieke as bewyse gebruik word, moet die statistieke geloofwaardig wees. Dit is opvallend dat sommige kandidate welbelese en ingelig is oor Suid – Afrika en sy mense en dat hulle veldtogte soos <i># I'm staying</i> sinvol kan gebruik as verwysing in hulle skryfwerk.</p>
<p>1.4. “Nee, Ma/ Pa, ek is mos darem nie meer ’n kindjie van ses jaar nie!”</p> <p>Sommige kandidate skryf uitstekende opstelle oor hierdie onderwerp. Dit is verblydend dat sommige kandidate humoristies oor hierdie onderwerp kan skryf. Ander kandidate skryf negatief en sê hulle ouers sleg. Leerlinge verval in dialoog</p>

en bied die opstel in dialoogvorm aan. Die kandidate mag dialoog gebruik, maar **net** dialoog is nie aanvaarbaar nie.

1.5. Geluk is soos 'n skoelapper – terwyl jy dit rondjaag, bly dit buite jou bereik. As jy dit egter nie pla nie, kom sit dit vanself op jou skouer.

Min kandidate skryf oor hierdie onderwerp. Sommige leerlinge wat die opstel gekies het, skryf briljant en verdien dan ook uitstekende punte. Ander kandidate gebruik slegs die eerste deel van die onderwerp. Onderwysers moet leerlinge leer om die hele onderwerp aan te spreek. Hierdie onderwerp het ook tot baie herhaling gelei, want leerlinge steek vas by een gedagte en herhaal dit om by die aantal woorde uit te kom.

1.6.1. Fiets

Die sterk kandidate het hierdie opstel uitstekend hanteer. Die fiets kan letterlik of figuurlik gebruik word en kandidate het albei interpretasies baie goed hanteer. Die meerderheid kandidate wat hierdie onderwerp gekies het, het goed gevaar omdat dit 'n prikkel was waaroor hulle maklik sinvol kon skryf.

1.6.2 Appel in spieël

Leerders wat hierdie onderwerp gekies het, het oor die algemeen goed tot uitstekend geskryf. Interessante onderwerpe soos eetsteurnisse, selfbeeldprobleme ens. het tot baie kreatiewe skryfwerk gelei. Dit is weer eens duidelik dat kandidate beter punte behaal wanneer hulle oor iets skryf wat binne hulle ervaringswêreld is.

§1.6.3 Tatoeëermerke

Leerlinge wat hierdie onderwerp gekies het, het gesukkel om iets sinvol te skryf. Hulle beskryf tatoeëermerke en weet dan nie wat om verder te skryf om by die aantal woorde uit te kom nie. Die sterker kandidate het die onderwerp goed hanteer en dit ook deurgetrek na sielkundige vlak. Leerders het deur die bank gesukkel met die korrekte spelling van tatoeëermerke. Hulle verwys ook daarna as "tatoos" of "tatoes".

AFDELING B: TRANSAKSIONELE TEKSTE

VRAAG 2

2.1 INFORMELE BRIEF: VRIENDSKAPLIKE BRIEF

Die onderwerp was 'n baie gewilde onderwerp en dit was duidelik die leerlinge word goed onderrig in die skryf van hierdie soort brief. Die meeste kandidate het die formaat geken en slegs hier en daar was daar probleme met die formaat. Leerlinge skryf egter vaag en steek vas by die woord *gebeurtenis* sonder om regtig te sê wat die gebeurtenis is. Die redes waarom die gebeurtenis nie bygewoon kan word nie, is in baie gevalle ongeloofwaardig. Heelwat kandidate het puik briewe geskryf en dan ook goeie punte verdien.

2.2 FORMELE BRIEF: DANKIESÊ – BRIEF

Die onderwerp was 'n gewilde keuse. Baie kandidate wat hierdie brief gedoen het, het nogal gesukkel met die korrekte formaat. Onderwysers moet seker maak dat leerlinge die korrekte formate ken. Doen moeite om die korrekte formate weer in graad 12 volledig te hersien. Baie kandidate het nie die opdrag korrek geles nie. Hulle moes die dankiesê – brief namens die matriekklas geskryf het. Hierdie feit blyk nie duidelik uit die inhoud van die brief nie. Die opdrag het twee dele gehad: kandidate moes hulle waardering vir die praatjie uitspreek en ook sê watter waarde die spreker se boodskap vir die matriekklas ingehou het.

2.3 HULDEBLYK

Dit is duidelik dat kandidate onderrig word in die skryf van die huldeblyk, maar baie kandidate het geskryf asof die oudleerder oorlede is. Kandidate weet ook nie wat nasionale kleure is nie. Hierdie huldeblyk is niks anders as 'n toespraak nie en die gehoor moet aangespreek word. Die kandidate moet onderrig word om die korrekte teikengehoor te kan identifiseer en in gedagte hou dat die huldeblyk by 'n spesiale skoolfunksie gelewer is – party kandidate het geskryf asof die kleure by die spesiale skoolfunksie toegeken gaan word.

2.4. DEKBRIEF

Min kandidate het die dekbrieff gekies. Sommige sentrums het egter skitterende werk gedoen en die dekbrieff deeglik onderrig. Die kandidate het dan ook baie goeie punte behaal. Die dekbrieff is niks anders as 'n aansoekbrieff wat die CV vergesel nie en onderwysers kan gerus meer aandag aan hierdie tipe skryfwerk gee. Gebruik advertensies in koerante en laat die leerders dit oefen.

2.5. KOERANTBERIG

Kandidate vaar baie swak in hierdie afdeling. Hul weet nie regtig hoe 'n koerantberig moet lyk nie. Hulle weet ook nie wat 'n prestigeaand is nie. Die woord luisterryke was ook problematies vir sommige kandidate. Die koerantberig is baie keer sonder 'n titel/ opskrif aangebied. Die kandidate dink ook die Matrikulant van die jaar – kompetisie word by die prestigeaand aangebied.

2.6. INFORMELE TOESPRAAK

Min kandidate het regtig geweet wat 'n bemarkingspan is. Hulle het ook nie geweet dat die teikengroep voornemende graad 8 – leerders is nie. Hulle nooi die graad 7 – leerders om deel van die bemarkingspan te wees wat weer eens daarop dui dat kandidate die opdragte nie goed lees nie.

(b) Why the question was poorly answered? Also provide specific examples, indicate common errors committed by learners in this question, and any misconceptions.

AFDELING A: OPSTEL

VRAAG 1

Die kandidate versuim om die opdragte deeglik deur te lees. Hulle ontleed ook nie die opdragte deeglik nie. Leerlinge vergeet om die nommer en titel van die opstel te skryf. Daar word 'n beroep op onderwysers gedoen om seker te maak dat kandidate die vraagnommers van die onderskeie stukke voor op die antwoordboek skryf. Merkers moet telkens teruggaan en self vraagnommers op die voorblad van die antwoordboek aanbring. Dit lei tot groot frustrasie tydens die nasienproses. Kandidate moet daarop let dat die titel en die inhoud by mekaar moet pas. Lang inleidingsparagrafe en lomp sins- en paragraafbou het algemeen voorgekom. Oorloopsinne is algemeen en baie kandidate het beperkte woordeskat. Hulle weet ook nie hoe 'n goeie paragraaf met 'n hoofgedagte en ondersteunende gedagtes lyk nie. Handskrif bly 'n probleem en sommige kandidate se onleesbare handskrif maak dit moeilik vir nasieners. Moedig die leerders aan om duidelik en leesbaar te skryf. Herinner die kandidate dat die inleidingsparagraaf van elke skryfstuk die titel moet ontsluit. Paragraaflengtes moet afgewissel word – vermy blokparagrafe wat almal dieselfde lyk. Kandidate skryf ook baie herhalend – dit kan vermy word deur leerlinge te herinner dat elke paragraaf 'n nuwe hoofgedagte met ondersteunende sinne het.

AFDELING B: TRANSAKSIONELE TEKSTE

VRAAG 2

Formaatfoute is steeds 'n groot probleem. Kandidate moet die formate oefen en

transaksionele tekste skryf. Oefen dit gereeld – kandidate vergeet maklik of verwar die verskillende formate. Leer kandidate dat die eerste gedeelte van die transaksionele tekste se vraag 'n scenario skets en die tweede deel gee die opdrag. Voordat die opdrag uitgevoer word, moet die scenario eers gelees word. Kandidate moet ook sleutelwoorde identifiseer en vrae ontleed. Oefen al van graad 10 af onderwerpe en die beantwoording van vrae deur vorige jare se graad 12 vraestelle te gebruik. Kandidate het met 2.3 (huldeblyk) en 2.5 (koerantberig) gesukkel. Verskillende tipes huldeblyke moet ingeoefen word – daar is ook huldeblyke wat hulde bring aan 'n lewende persoon – kandidate verkeer onder die wanindruk dat huldeblyke net geskryf word oor iemand wat alreeds oorlede is. Oefen die koerantberig en wys die kandidate hoe goeie koerantberigte lyk.

(c) Provide suggestions for improvement in relation to Teaching and Learning

Leerlinge moet aangemoedig word om te skryf – en oefen, oefen en oefen weer eens die verskillende tipes skryfstukke. Kandidate sal beter skryfwerk lewer as hulle meer oefening kry. Gee mondelinge terugvoering terwyl hul besig is met hulle skryfwerk – dan is die formele nasien van elke oefening nie nodig nie. Fokus op probleemareas soos paragrafering en sinskonstruksie. Leer kandidate die korrekte formate van die transaksionele tekste en ook die trant, teikengroep en register van spesifieke skryfstukke. Maak seker dat leerders die nodige woordeskat het om sinvol oor onderwerpe te kan skryf – gebrekkige woordeskat lei tot swak en selfs druippunte. Baie leerders sukkel om die korrekte aantal woorde te skryf. Party leerders skryf ses blaaie vol en herhaal bloot dieselfde gedagte. Ander kandidate skryf baie min woorde en detail ontbreek. Leer kandidate om 'n kort inleiding en slot te skryf. 'n Sikliese of verrassende slot bly 'n wenner. Paragraafbou moet ingeoefen word.

(d) Describe any other specific observations relating to responses of learners and comments that are useful to teachers, subject advisors, teacher development etc.

Leer die kandidate die volgende:

Hulle moet duidelik aandui wat beplanning en wat die finale poging is. Laat hulle bo-
aan die volgende skryf : **Beplanning** en by die finale skryfstuk : **Finaal**

Skryf by elke skryfstuk die vraagnommer en titel.

Kandidate moet nie so meegevoer raak met televisiereekse dat hulle die storie net so herhaal nie – bitter min kandidate kry dit reg om die volledige storie in die aantal woorde te vertel. Dit lei tot lang, lomp en onsamehangende opstelle en kandidate sukkel dan ook met die afsluiting van die opstel. Leer die kandidate om kreatief te skryf – maar dan ook binne perke.

Elke onderwyser moet die HAT uitgawe 6 in die klas beskikbaar hê asook die nuutste AWS. Raadpleeg die bronne gereeld en sorg dat u op hoogte is van die veranderinge in die nuutste AWS.

Die volgende foute het algemeen voorgekom. Leer die kandidate om nie die foute te begaan nie. Hulle skryf

1. van i.p.v. want
2. ma net i.p.v. maar net (kla i.p.v. klaar en ander soortgelyke voorbeelde)
3. paarkie, partykie ens. i.p.v. partytjie
4. klere i.p.v. kleure
5. onverskoning i.p.v. om verskoning
6. voute i.p.v. foute
7. skoolleerder i.p.v. skoliere
8. het i.p.v. dit
9. vir dit i.p.v. daarvoor (talle foutiewe voornaamwoorde het voorgekom)
10. bekom i.p.v. word
11. sinne met herhaalde gebruik van “toe”
12. ons sal die skool baie verlang X
13. ek loop saam my vriend X
14. vergeert i.p.v. vergeet
15. in stoor vir my (direkte vertaling uit Engels)

Gee aandag aan die volgende:

1. Leer kandidate om nie Engelse woorde te gebruik nie – dit is immers Afrikaans Huistaal.
2. Leer hulle om nie oorloopsinne te gebruik nie.

3. Leer hulle die korrekte puntuasie en hooflettergebruik. Dit is regtig kommerwekkend om te sien hoe gebrekkig die kandidate se kennis van hierdie aspekte is.
4. Leer hulle die korrekte volgorde van tyd, wyse, plek.
5. Leer hulle om **nie** 'n dubbelpunt na Liewe by die vriendskaplike brief te gebruik nie.
6. By die transaksionele tekste moet onderwysers seker maak dat die kandidate die korrekte formate ken. Oefen en oefen dit totdat die leerders dit ken. Die formate bly immers elke jaar dieselfde.

Baie dankie aan elke onderwyser wat moeite gedoen het om die kandidate voor te berei vir vraestel 3. Daar is sentrums wat duidelik uitstaan en uitstekende punte behaal het. Deel asseblief u suksesresepte met ander skole sodat ons almal daaruit kan leer.